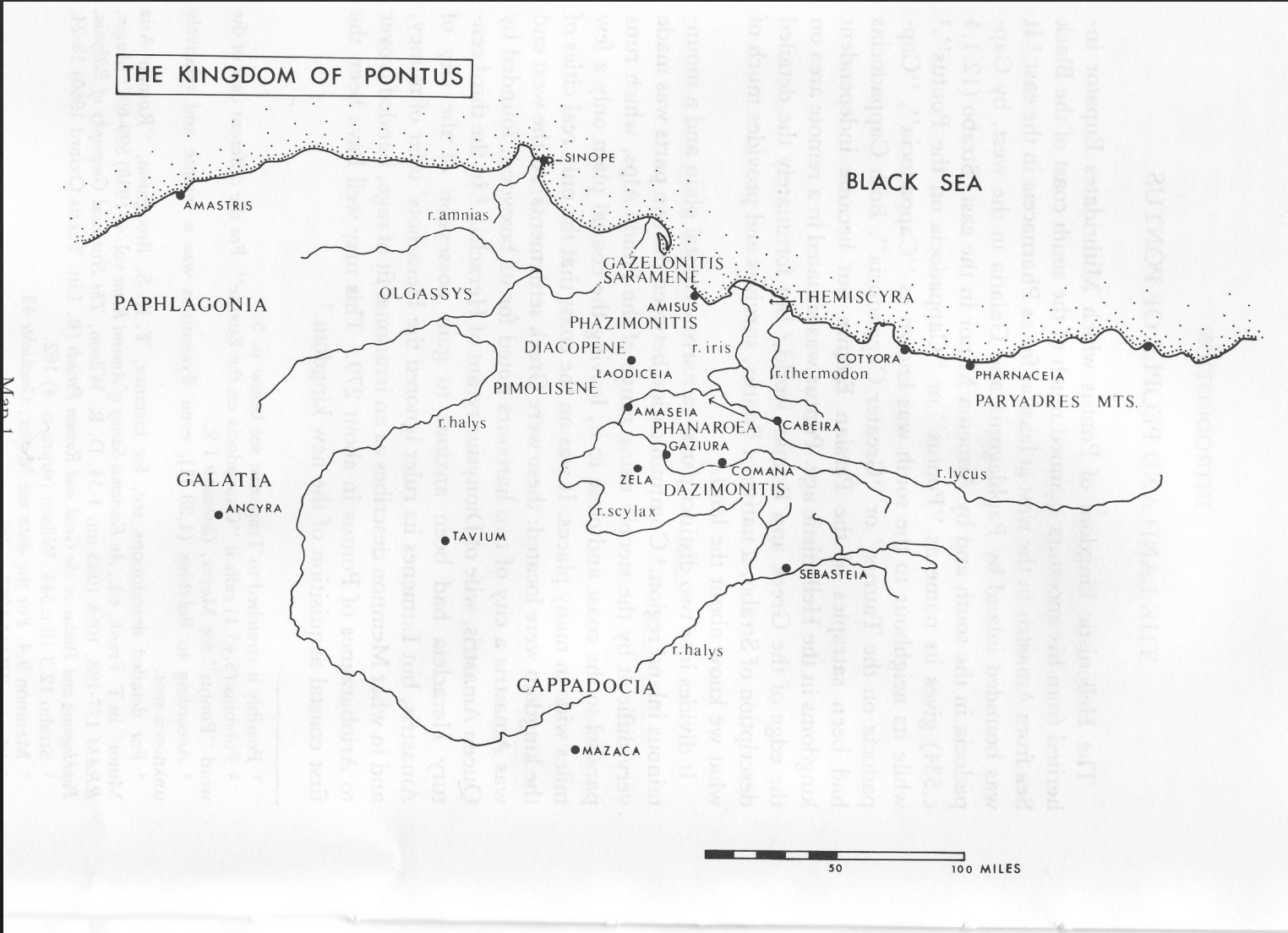

Βασίλειο Πόντου. 1

Η καταγωγή της δυναστείας των Μιθριδατών

Οι Μιθριδάτες υπερηφανεύονταν πως ήταν περσικής καταγωγής και πως την εξουσία τους στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου είχε λάβει ο πρόγονός τους Αρτάβαζος, από τον ίδιο τον Δαρείο τον Υσπάσπου. Οι Μιθριδάτες πίστευαν πως ήταν απόγονοι μίας εκ των Επτά Οικογενειών, που βοήθησαν τον Δαρείο να σκοτώσει τον Ψεύδο-Σμέρδη και να αναλάβει την εξουσία της Περσικής αυτοκρατορίας.

(Πολύβιος, Ιστορία V.43.2).

Σαν αντάλλαγμα της προσφοράς του Αρτάβαζου παραχωρήθηκε σε αυτόν από τον Δαρείο η σατραπεία της Ελλησποντιακής Φρυγίας στη βορειοδυτική Μικρά Ασία (Θουκυδίδης I.129.1.).

Η έκταση ήταν αρκετά μεγάλη προκειμένου να παραχωρηθεί ως δωρεά σε μία οικογένεια της περσικής αριστοκρατίας. Οι απόγονοι του Αρτάβαζου διατήρησαν την εξουσία του προκατόχου τους στην περιοχή και διετέλεσαν σατράπες στο Δασκύλιο ως τον 4ο αι.π.Χ. Την εξουσία τους έχασαν, πιθανότατα, από τον Μέγα Αλέξανδρο.

Τα ακριβή όρια της δικαιοδοσίας των Μιθριδατών στην βορειοδυτική Μικρά Ασία είναι αδιευκρίνιστα. Σύμφωνα με τον Διόδωρου ο **Μιθριδάτης Ι της Κίου** (336-302) *ἀνηρέθη περιὶ Κίον τῆς Μυσίας, ἄρξας αὐτῆς καὶ Ἀρρίνης ἔτη τριάκοντα καὶ πέντε.*

Αυτό πρακτικά σημαίνει πως η δυναστεία εξουσίαζε μία αρκετά μεγάλη περιοχή, που εκτεινόταν από τον Ελλήσποντο στο εσωτερικό της Μυσίας, γύρω από το βουνό Όλυμπος ως τον ποταμό Παρθένιο. Στον Αρτάβαζο όμως αρχικά είχε παραχωρηθεί μόνον μέρος όλης αυτής της έκτασης. Κατά συνέπεια η δυναστεία στο πέρας των χρόνων αύξανε τις κτήσεις της στην περιοχή

Κατά την εποχή του Μιθριδάτη Ευπάτορα, όταν η βασιλική προπαγάνδα βρισκόταν στο απόγειό της προβαλλόταν πως η δυναστεία είχε τις ρίζες της στον Δαρείο αλλά και τον Μέγα Αλέξανδρο (Αππιανός, Μιθριδάτειος 112).

Οι Μιθριδάτες βάσιζαν τη σχέση τους με τον Μέγα Αλέξανδρο στην Βαρσίνη μητέρα του πρωτότοκου γιού του Αλεξάνδρου, Ηρακλή, καθώς ήταν η μεγαλύτερη κόρη του Αρτάβαζου, ιδρυτή της δυναστείας

Ιδρυτής της δυναστείας

των Μιθριδατών του Πόντου είναι ο **Μιθριδάτης Ι Κτίστης**, γιός του Αριοβαρζάνη (Πλούταρχος, Δημήτριος, IV.2), ή του Μιθριδάτη (Διόδωρος Σικελιώτης, XX.111.4).

Ο Μιθριδάτης πέρασε την νεότητά του στο περιβάλλον του Αντιγόνου Ι Μονόφθαλμού και έγινε στενός φίλος του γιού του Δημητρίου (μετέπειτα Πολιορκητή), του οποίου ήταν συνομήλικος.

Kings of Pontus		
King	Reign (BC)	Consort(s)
Mithridates I Ctistes	281–266 BC	
Ariobarzanes	266–250 BC	
Mithridates II	c.250 – c.210 BC	Laodice
Mithridates III	c.210 – c.190 BC	Laodice
Pharnaces I	c.190 – c. 155 BC	Nysa
Mithridates IV Philopator Philadelphus	155–150 BC	Laodice
Mithridates V Euergetes	150-120 BC	Laodice VI
Mithridates Chrestus	120-116 BC	None
Mithridates VI Eupator Dionysus	120–63 BC	Multiple
Pharnaces II	63–47 BC	

314 π.Χ. Φυγή Μιθριδάτη Ι Κτίστη

Μιθριδάτης ὁ Ἀριοβαρζάνου παῖς ἑταῖρος ἦν αὐτοῦ καὶ καθ' ἡλικίαν συνήθης, ἐθεράπευε δὲ Ἀντίγονον, οὔτε ὦν οὔτε δοκῶν πονηρός, ἐκ δὲ ἐνυπνίου τινὸς ὑποψίαν Ἀντιγόνῳ παρέσχεν. ἔδοκει γὰρ μέγα καὶ καλὸν πεδίον ἐπιὼν ὁ Ἀντίγονος ψῆγμά τι χρυσοῦ κατασπείρειν: ἐξ αὐτοῦ δὲ πρῶτον μὲν ὑποφύεσθαι θέρος χρυσοῦν, ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἔπαν ἐλθὼν ἰδεῖν οὐδὲν ἄλλ' ἢ τετμημένην καλάμην. λυπούμενος δὲ καὶ περιπαθῶν ἀκοῦσαί τινων λεγόντων ὡς ἄρα Μιθριδάτης εἰς Πόντον Εὐξείνιον οἶχεται, τὸ χρυσοῦν θέρος ἐξαμησάμενος. ἐκ τούτου διαταραχθεὶς καὶ τὸν υἱὸν ὀρκώσας σιωπήσειν, ἔφρασε τὴν ὄψιν αὐτῷ, καὶ ὅτι πάντως τὸν ἄνθρωπον ἐκποδὼν ποιεῖσθαι καὶ διαφθεῖρειν ἔγνωκεν. ἀκούσας δὲ ὁ Δημήτριος ἠχθέσθη σφόδρα, καὶ τοῦ νεανίσκου, καθάπερ εἰώθει, γενομένου παρ' αὐτῷ καὶ συνόντος ἐπὶ σχολῆς, φθέγγασθαι μὲν οὐκ ἐτόλμησεν οὐδὲ τῇ φωνῇ κατειπεῖν διὰ τὸν ὄρκον, ὑπαγαγὼν δὲ κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῶν φίλων, ὡς ἐγενόνεσαν μόνοι καθ' αὐτούς, τῷ στύρακι τῆς λόγχης κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν ὀρῶντος αὐτοῦ, 'φεῦγε, Μιθριδάτα.' (Πλούταρχος, Δημήτριος Ι.1-4).

*Mount Olympus and Bithonia
Asia Minor*

ἦν δέ τις καὶ Κιματηνὴ, ἐν ἣ τὰ Κιμίατα, φρούριον ἔρυμνόν, ὑποκείμενον τῇ τοῦ Ὀλγάσσου ὄρεινῃ, ᾧ Χρυσάμενος ὀρμητηρίῳ Μιθριδάτης ὁ κτίστης προσαγορευθεὶς κατέστη τοῦ Πόντου κύριος, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ τὴν διαδοχὴν ἐφύλαξαν μέχρι τοῦ Εὐπάτορος. (Στράβων, Γεβγρ. XII.3.41)

Το **301 π.Χ.** ο Μιθριδάτης ενεπλάκη στην **μάχη της Ιψού** παρέχοντας εφόδια στο στρατό του Λυσιμάχου. Μετά τη λήξη της μάχης, και τη δολοφονία του **Μιθριδάτη Ι της Κίου** κοντά στην Κίο, ο **Κτίστης** αναγνωρίστηκε από τον Λυσίμαχο, ο οποίος έγινε ο νέος κυρίαρχος της Μικράς Ασίας, ως ηγεμόνας των χωρών ανατολικά του ποταμού Άλυος. Ωστόσο ο ορισμός της έκτασης, που αρχικά εξουσίαζε είναι αδύνατος.

Ο ιδρυτής της δυναστείας εκμεταλλευόμενος την ασχολία των Μακεδόνων και τις διαμάχες των διαδόχων εγκαθίδρυσε την κυριαρχία του στην περιοχή της βόρειας Μικράς Ασίας και επέκτεινε τις κτίσεις του ανατολικά, στην Παφλαγονία και τον Πόντο (Αππιανός, *Μιθριδάτειος* 9).

https://www.youtube.com/watch?v=6yp8VbJAWv4&ab_channel=CostasMelas

281 π.Χ. μάχη του Κουροπεδίου

Μετά την μάχη, ο Μιθριδάτης αξίωσε να του αποδίδεται ο τίτλος Βασιλιάς

Από κάποια χρονική στιγμή και έπειτα ο γιός του Μιθριδάτη, ο Αριοβαρζάνης βρισκόταν στο πλάι του πατέρα του και μετείχε και ο ίδιος στις μάχες.

280 π.Χ. Γνωστή είναι η εμπλοκή του στην κατάληψη της Αμάστριδος. - Διέξοδος του βασιλείου στην Θάλασσα.

Ίδρυση της Άγκυρας

Ο Μιθριδάτης με την βοήθεια των Γαλατών αντιμετωπίζει νικηφόρα τον Πτολεμαίο Φιλάδελο.

Οι Γαλάτες καταδίωξαν τους Πτολεμαίους ως τα πλοία τους και πήραν τις άγκυρές τους.

Στη συνέχεια ίδρυσαν πόλη στο εσωτερικά της Μικρασιατικής χερσονήσου, που πήρε το όνομά της, Άγκυρα, από τις άγκυρες των πλοίων των Πτολεμαίων.

Ο **Μιθριδάτης Ι ο Κτίστης** απεβίωσε σε ηλικία 84 ετών σύμφωνα με τον Λουκιανό, ο οποίος τον συμπεριλαμβάνει στον κατάλογο των Μακροβίων.

Στον θρόνο τον διαδέχθηκε ομαλά ο γιος του **Αριοβαρζάνης**, ο οποίος βασίλευσε ως το 250 π.Χ. περίπου. Θα πρέπει να θεωρηθεί βέβαιο πως ο Αριοβαρζάνης επέκτεινε τα εδάφη του βασιλείου συνεχίζοντας το έργο του πατέρα του.

Γύρω στο 250 π.Χ. ο Αριοβαρζάνης έχασε τη ζωή του και τον διαδέχθηκε ο νέος ακόμη γιός του **Μιθριδάτης ΙΙ**

Η ασταθής πολιτική κατάσταση πρωτότυπες αλλά αποδοτικές πρακτικές.

Ο Μιθριδάτης ΙΙ πρωτοστάτησε σε αυτό το τομέα βασίζοντας τις συμμαχίες του σε φιλόδοξους **γάμους** μεταξύ των βασιλικών οικογενειών.

Ο ίδιος έλαβε ως γυναίκα του την **Λαιοδίκη**, κόρη του Αντιόχου Β' Θεού, αδερφή του Σελεύκου ΙΙ Καλλίνικου.

-
- Πείρε ως γαμήλιο δώρο τα εδάφη της Μεγάλης Φρυγίας
 - συνέδεσε τον βασιλικό του οίκο με αυτό των Σελευκιδών, μίας εκ των ισχυρότερων δυναστειών της ελληνιστικής περιόδου
 - απέκτησε ακόμη μεγαλύτερο κύρος και εισχώρησε στη χωρία των μεγάλων πολιτικών δυνάμεων της εποχής

- **227-226 π.Χ.** μετά τον ισχυρό σεισμό που υπέστη το νησί της Ρόδου, ο Μιθριδάτης προσέφερε στο κράτος της Ρόδου γενναιόδωρη βοήθεια

- **222 π.Χ.** ο Αντίοχος ΙΙΙ παντρεύεται μία κόρη του Μιθριδάτη ΙΙ, την Λαοδίκη ΙΙΙ.

Πρώτη φορά μία πριγκίπισσα της δυναστείας των Μιθριδατών παντρεύεται μέλος μίας εκ των ισχυρών δυναστειών της ελληνιστικής περιόδου.

η δυναστεία αποκτά σταδιακά ακόμη μεγαλύτερο κύρος προκειμένου να εισέλθει στην χωρία των ισχυρών ηγεμόνων της ανατολής

- **220-189/188 π.Χ.** Τον Μιθριδάτη ΙΙ διαδέχθηκε ο γιος που απέκτησε από την Λαοδίκη, Μιθριδάτης ΙΙΙ.

Ο Μιθριδάτης ΙΙΙ πείρε ως γυναίκα του άλλη μία γόνο της δυναστείας των Σελευκιδών, την Λαοδίκη.

Πρώτη κοπή νομισμάτων με το πορτρέτο του βασιλιά.

Μέσω των νομισμάτων του Μιθριδάτη III αντανακλάται η αυτοπεποίθηση που αισθάνονταν πια τα μέλη της δυναστείας. Παρότι είχαν νυμφευτεί γόνους της δυναστείας των Σελευκιδών ήταν περήφανοι για την περσική καταγωγή τους και τα επιτεύγματα της δυναστείας τους. Ο Μιθριδάτης III προέβαλε την διαφορετικότητά του έναντι των υπολοίπων ελληνιστικών βασιλέων, χρησιμοποιώντας τα ανατολίζοντα σύμβολά του οίκου του και προβάλλοντας το ρεαλιστικό πορτρέτο του, το οποίο διαφέρει από τα ιδεαλιστικά πορτρέτα των σύγχρονών του ελληνικής καταγωγής βασιλέων

Τετράδραχμο Μιθριδάτη III

Η πολιτική που είχαν ακολουθήσει οι πρώτοι Μιθριδάτες βασιλείς είχε πρωτίστως στόχο να εγκαθιδρύσει τη δυναστεία στην βόρειο Μικρά Ασία, παρά να επεκτείνει τις κτήσεις της. Ο Μιθριδάτης II εργαζόμενος κυρίως σε διπλωματικό επίπεδο επέκτεινε την επιρροή του Βασιλείου και το κατέστησε μία από τις μεγάλες πολιτικές δυνάμεις της εποχής.

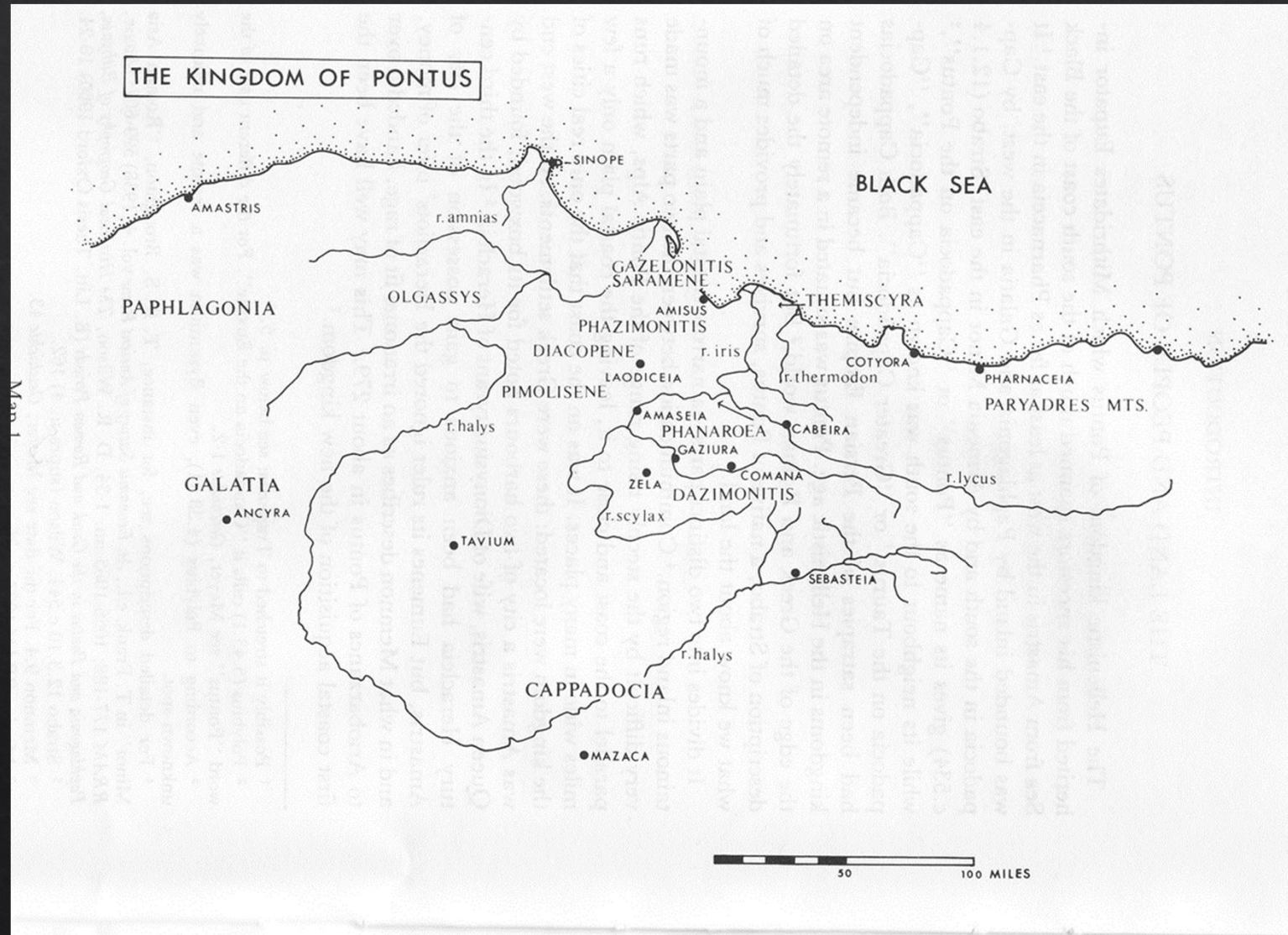
Ο διάδοχός του **Φαρνάκης I**, εισήγαγε μια πιο επιθετική στάση στην εξωτερική πολιτική του βασιλείου και έθεσε ως στόχο του την εδαφική του επέκταση.

*ο Φαρνάκης πάντων τῶν πρὸ τοῦ βασιλέων
ἐγένετο παρανομώτατος*
(Πολύβιος Ιστορίες, XXVII. 17.1).

Επί Φαρνάκη αποστέλλεται η πρώτη αντιπροσωπεία του Βασιλείου στη Ρώμη για λόγους εξωτερικής πολιτικής. Πρόκειται για την πρώτη επαφή του Βασιλείου με την ανερχόμενη δύναμη της εποχής.

Μετά τις στρατιωτικές επιτυχίες του Φαρνάκη όλη η νότιος ακτή του Ευξείνου Πόντου από την πόλη Άμαστρι στα δυτικά ως την Κερασούντα ανατολικότερα άνηκε στο Βασίλειο των Μιθριδατών.

Εμπρ: πορτρέτο του βασιλιά
Οπισ: όρθια ανδρική μορφή, πάνω από
την οποία ορισμένες φορές
εκτυπώνεται ένας κεραυνός.
Η μορφή φορά επίπεδο καπέλο, χιτώνα
και γλαμύδα και κρατά με το αριστερό
της χέρι κέρασ αφθονίας και κηρύκειο
και με το δεξί τσαμπί σταφύλι, το
οποίο τρώει ένα μικρό ελάφι που
βρίσκεται δίπλα της.
Πρόκειται, πιθανώς, για την απεικόνιση
μιας θεότητας που λατρευόταν από τη
δυναστεία και συγκέντρωνε
χαρακτηριστικά ελληνικών και περσικών
θεοτήτων.

τετράδραχμο Φαρνάκη Ι

Ο θάνατός του **Φαρνάκη** τοποθετείται γύρω στο 171 π.Χ καθώς εκείνη την περίοδο γίνεται για πρώτη φορά αναφορά στον **Μιθριδάτη IV**, τον επονομαζόμενο **Φιλοπάτωρ και Φιλάδελφο**, τον διάδοχό του στον θρόνο. Ο Μιθριδάτης IV άσκησε σε ηπιότερους τόνους την εξουσία και δεν συνέχισε την επεκτατική πολιτική του προκατόχου του.

Αυτό που χαρακτηρίζει την εποχή του είναι η ενίσχυση των καλών σχέσεων του Βασιλείου με τη Ρώμη.

Ο Μιθριδάτης IV δεν ακολούθησε τη συνήθεια των προκατόχων του να νυμφεύονται κόρες των Σελευκιδών, καθώς ο ίδιος παντρεύτηκε την αδερφή του **Λαοδίκη**

Εμπρ: Βασιλιάς Μιθριδάτης,
βασίλισσά Λαοδίκη
Οπισ: Δίας και Ήρα

Θεϊκός συσχετισμός
Ελληνικό πάνθεο

Το επόμενο μέλος της δυναστείας ήταν ο **Μιθριδάτης V Ευεργέτης**, γιος του Φαρνάκη και την Νύσας.

Ο Ευεργέτης συνέχισε την φιλική προς τη Ρώμη πολιτική του θείου του Μιθριδάτη IV. Συστράτευσε μάλιστα με τους Ρωμαίους κατά τον III Καρχηδονιακό πόλεμο και κατά τον πόλεμο που διεξήγε η Ρώμη εναντίον του Βασιλείου της Περγάμου

Μιθριδάτης V Ευεργέτης παντρεύτηκε την Λαοδίκη, κόρη του Αντιόχου IV του Επιφανούς.

Προκειμένου να εξασφαλίσει την επιρροή του στην Καππαδοκία, πάντρεψε την κόρη του Λαοδίκη με τον νεαρό βασιλιά Αριαράθη VI.

Ο Ευεργέτης

- οργάνωσε την Αύλη του σύμφωνα με το πρότυπο των ελληνιστικών βασιλείων.
- Ίδρυσε ένα συμβούλιο, το *συνέδριον* και έδωσε τίτλους σε άνδρες ελληνικής καταγωγής, (Δορύλαος, Μητρόδωρος, Μηριόνης)
- Τιμήσε Έλληνες όπως τον Διονύσιο τον Αθηναίο και τον Άλκιμο γιο του Μενόφιλου
- αναζήτησε Έλληνες μισθοφόρους

προσπάθεια εξελληνισμού της Αυλής

δολοφονήθηκε γύρω στο 120 π.Χ. στην Σινώπη

ὑπὸ τῶν φίλων (Στράβων, Γεωγρ. Χ.4.10.)

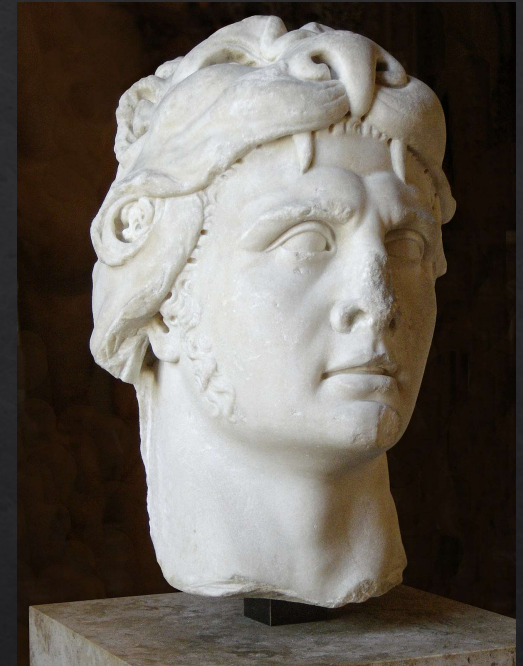
Ο Μιθριδάτης VI Ευπάτωρ και Διόνυσος

ο Μιθριδάτης VI ήταν δεκατριών χρονών, όταν δολοφονήθηκε ο Ευεργέτης. Δεν είναι ξεκάθαρο αν ο Ευεργέτης είχε μεριμνήσει για την διαδοχή του. Υπάρχουν δύο εκδοχές : είτε πως η σύζυγός του Λαοδίκη συγκυβέρνησε με τους δύο γιούς του Μιθριδάτη VI και Μιθριδάτη VII, είτε πως η Λαοδίκη άσκησε την εξουσία μόνη της μέχρι την ενηλικίωση του Μιθριδάτη VI.

Ο Μιθριδάτης μετά τη δολοφονία του πατέρα του και έως ότου ενηλικιωθεί έφυγε από την Σινώπη και έζησε μια στερημένη και αποκομμένη ζωή κρυμμένος στα βουνά.

Σύμφωνα με την περσική παράδοση ο διάδοχος του θρόνου έπρεπε να περάσει μέρος της νεότητάς του απομονωμένος στη φύση, προκειμένου να σκληραγωγηθεί, να εξασκηθεί στο κυνήγι και να αναπτύξει τις πολεμικές του ικανότητες (Ξενοφών, *Κύρου Παιδεία* I.2.10. I.4.7).

Το να ιππεύει κανείς σωστά, να στοχεύει καλά και να λέει την αλήθεια ήταν τα τρία βασικά στοιχεία της εκπαίδευσης των περσών ευγενών, στα οποία ο νεαρός Μιθριδάτης έπρεπε να εξασκηθεί.

Συσχετισμός Ευπάτορα με τον Μέγα Αλέξανδρο

1. Τη χρονιά που γεννήθηκε ο Ευπάτορας ένας κομήτης εμφανίστηκε στον ουρανό καλύπτοντας τόσο μεγάλο τμήμα του, ώστε να κρύβει τον ήλιο. Το γεγονός ήταν τόσο συγκλονιστικό όσο αυτό που συνέβη την ημέρα της γέννησης του Αλεξάνδρου, όταν ο Ηρόστρατος πυρπόλησε το ναό της Αρτέμιδος στην Έφεσο, γεγονός που προμήνυε την υποταγή όλης της Ασίας.
2. Η πίεση προς τον Μιθριδάτη να ανέβει σε ένα ατίθασο άλογο και να μάθει να πετά ακόντιο ενώ το ίππευε παραλληλίζεται με τον δαμασμό του Βουκεφάλα από τον Αλέξανδρο

Επιγραφές από την Δήλο.
Χρονολογούνται μετά το 120 π.Χ.

η ανάληψη της εξουσίας από τον Ευπάτορα θα πρέπει να τοποθετηθεί χρονικά κοντά σε αυτή την περίοδο

[βα]σιλέω[ς **Μ**]ιθραδάτου **Ε**ύπάτο[ρ]ος [Ε]ϋ[— — —]
[καὶ το]ϋ ἀ[δελφοῦ α]ϋτοῦ **Μ**ιθ[ρ]αδάτο[υ]
[Χρ]ήστου Δ[ιονύ]σιος Νέωνος Ἀθ[ηναῖος]
[γυ]μνα[σιαρχή]σα[ς] ἀνέθηκεν.
(ID 1560).

Διὶ Οὐρίωι ὑπὲρ βασιλέως]
Μιθραδάτου Ευπάτορος
καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
Μιθραδάτου Χρήστου
καὶ τῶν πραγμάτων
αὐτῶν.
(ID 1561)

Ο Μιθριδάτης στη συνέχεια απομάκρυνε την μητέρα του και τον αδερφό του από οποιαδήποτε διεκδίκηση του θρόνου και κυβέρνησε το Βασίλειο του Πόντου μόνος ως τον θάνατό του.

Μιθριδάτης VI Ευπάτωρ και Διόνυσος

Λέγεται πως όταν ο Μιθριδάτης ήταν βρέφος χτυπήθηκε από κεραυνό και γι αυτό στο εξής του δόθηκε το προσωνύμιο **Διόνυσος**, καθώς η μητέρα του θεού, Σεμέλη, είχε χτυπηθεί και αυτή από κεραυνό όταν εγκυμονούσε τον γιο της. Το γεγονός εξυπηρετούσε τη βασιλική προπαγάνδα προκειμένου να εξηγήσει γιατί ο Μιθριδάτης χρησιμοποιούσε το προσωνύμιο Διόνυσος.

Η βασιλεία του Μιθριδάτη VI Ευπάτορα

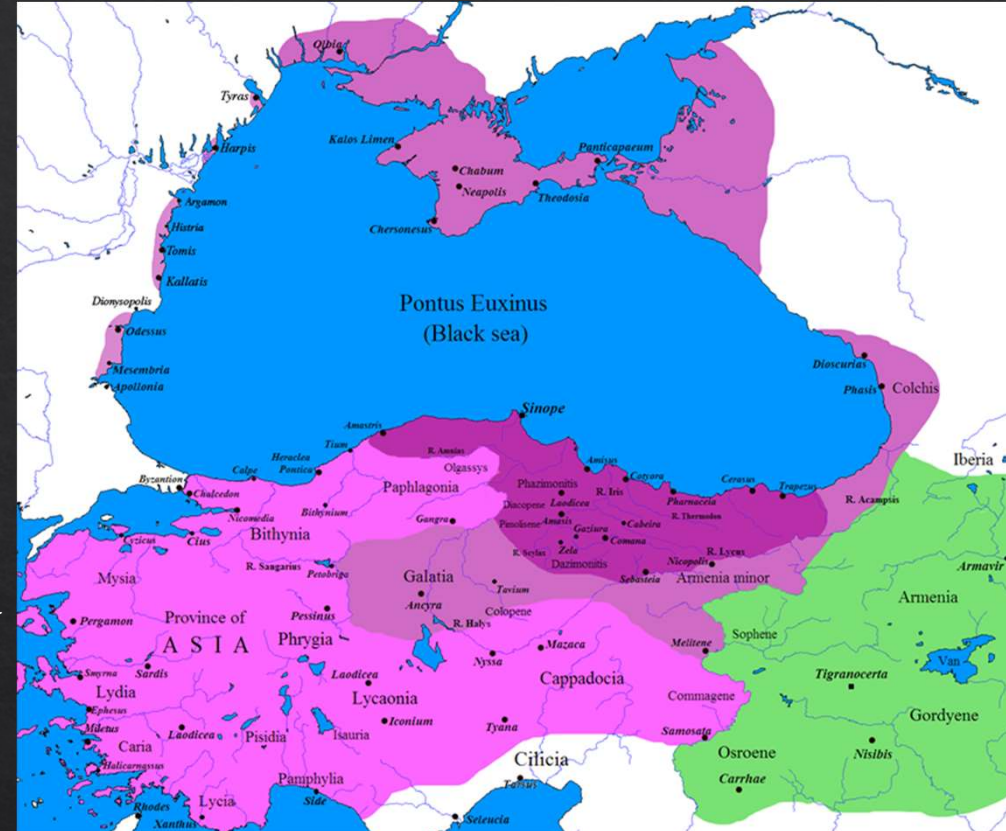
Η πρώτη ενέργεια του Μιθριδάτη ως μονάρχη του Πόντου ήταν να καταλάβει το Βασίλειο του Βοσπόρου και την Χερσόνησο της Κριμαίας, μετά από πρόσκληση που δέχθηκε από τους κατοίκους των ελληνικών πόλεων.

Κατά τον 2ο αι.π.Χ. Οι φυλές των Σκυθών, των Σαρματών και των Γότθων προκαλούσαν σε αυτές πολλά προβλήματα, που τις ωθούσαν στην φτώχεια και την εξαθλίωση. Σε αυτό το πλαίσιο ο Μιθριδάτης, όπως προηγούμενα και ο Φαρνάκης, προσκλήθηκε από την πόλη της Χερσονήσου προκειμένου να γίνει ο προστάτης της.

Ο Μιθριδάτης έστειλε τον στρατηγό του Διόφαντο, που με τις δυνάμεις του νίκησε τους Σκύθες και απάλλαξε τους Χερσονήσιους από την παρουσία τους.

Η δυναστεία των Σπαρτοκιδών, που εξουσίαζε στο Βασίλειο του Βοσπόρου, το οποίο εκτεινόταν στην ανατολική Κριμαία και τη Χερσόνησο του Ταμάν, βρισκόταν και αυτή σε δύσκολη θέση και αδυνατούσε να απωθήσει τους ενδυναμωμένους Σκύθες. Ως εκ τούτου ο Παρισάδης, ο βασιλιάς του Βοσπόρου, μη μπορώντας να ανατρέψει την κατάσταση στην οποία είχε περιέλθει το βασίλειό του, αποφάσισε να το μεταβιβάσει στον Ευπάτορα. (Στάβων, Γεωγρ. VI.4.3-4.).

[— — — — —]ων Ζήθου ξῖπαν' ἐπε[ιδὴ
Διόφαντος Ἀσκλ]α[πι]οδώρου Σινωπεὺς φίλος [μὲν καὶ]
[εὐεργέτας ἀμῶν] ἔων, πιστε[υ]όμενος δὲ κα[ὶ] τιμώμενος
οὐ[θ]ενὸς ἦσσαν ὑπὸ βασιλέος Μιθραδάτα Εὐπά-
[τορος], διὰ παντὸς ἀγαθοῦ παραίτιος γίνεται ἐ[κ]άστῳ
ἀμῶν, ἐπ[ὶ] τὰ κάλλιστα καὶ ἐνδοξότατα τὸν
[βασ]ιλέα προτρεπόμενος· παρακληθεὶς δ' ὑπ' αὐτοῦ
[καὶ] τὸν ποτὶ Σκύθας πόλεμον ἀναδεξάμενος
[καὶ] παραγενόμενος εἰς τὰν πόλιν ἀμῶν, ἐπ' ἀνδρῶς παντὶ
τῷ στρατοπέδῳ τὰν εἰς τὸ πέραν διάβα-
[σι]ν ἐποίησατο.
(IOSPE I2 352).

Στις πόλεις που καταλάμβανε ο Μιθριδάτης τοποθετούσε φρουρές.

Η σχέση του Βασιλείου δεν ήταν ίδια με κάθε πόλη του Ευξείνου Πόντου, καθώς άλλες από αυτές αναφέρονται ως σύμμαχοι του Μιθριδάτη, ενώ άλλες είναι γνωστό πως πλήρωναν φόρο στον βασιλιά προκειμένου να τις προστατεύει. Παρόλαυτα φαίνεται πως όλες αποδέχονταν και αναγνώριζαν την κυριαρχία του Ευπάτορα

Τα οφέλη του Βασιλείου από τις κτήσεις του στον Εύξεινο Πόντο ήταν πολλά.

- ο Μιθριδάτης κατείχε και έλεγχε τα σπουδαιότερα λιμάνια του Ευξείνου Πόντου και κατά συνέπεια όλη την εμπορική κίνηση στα νερά του.
- εκμεταλλευόταν τις πρώτες ύλες κάθε περιοχής.
Η Κριμαία προσέφερε την παραγωγή της σε δημητριακά, η Μαιώτιδα προμήθευε το βασίλειο με ψάρια, η Κολχίδα φημίζονταν για την πολύ καλής ποιότητας ξυλεία της, οι νότιες ακτές ήταν πλούσιες σε κοιτάσματα μετάλλων και οι βόρειες περιοχές αποτελούσαν πηγή ανθρώπινου δυναμικού.

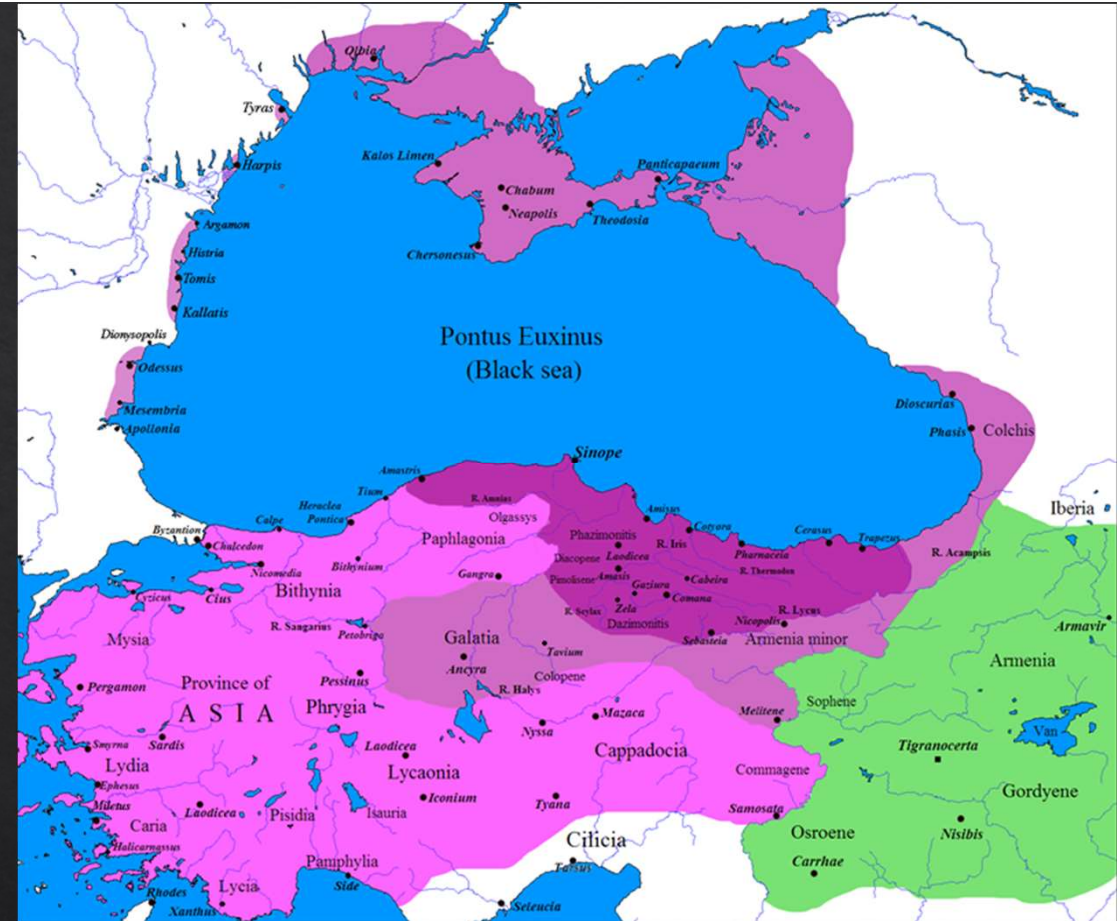

Με αυτό τον τρόπο το Βασίλειο απέκτησε αυτάρκεια σε μεγάλο βαθμό και επιπλέον τη δυνατότητα να εμπορεύεται τα προϊόντα του στις αγορές της Δύσης

Η προσάρτηση της Παφλαγονίας στο Βασίλειο του Πόντου ήταν ο κυριότερος στόχος του Ευπάτορα στην Μικρά Ασία από την αρχή της βασιλείας του.

Λίγα χρόνια μετά την ανάρρηση του στον θρόνο ταξίδευσε ικόνγκνιτο στην περιοχή, προκειμένου να την γνωρίζει καλά και να συλλέξει πληροφορίες για την κατάσταση που επικρατούσε στην επαρχία. Σκόπευε να εκστρατεύσει εναντίον της Παφλαγονίας και γνωρίζοντάς την εκ των έσω η κατάκτησή της θα γινόταν ευκολότερη.

Στα τέλη του 2ου αι.π.Χ., οι στρατιωτικές δυνάμεις των Βασιλείων της Βιθυνίας και του Πόντου κινήθηκαν εναντίον της Παφλαγονίας. Την κατέλαβαν και στη συνέχεια μοίρασαν τα εδάφη της μεταξύ τους. Το γεγονός θορύβησε την Ρώμη ή οποία ζήτησε από τα δύο βασίλεια να επιστρέψουν τα εδάφη που κατέκτησαν. Ωστόσο ούτε ο Μιθριδάτης, ούτε ο Νικομήδης δεν θορυβήθηκαν και εκμεταλλευόμενοι την αδυναμία της Ρώμης να αντιδράσει εντονότερα εκείνη τη χρονική περίοδο, διατήρησαν τις νέες τους κτήσεις.

Την ίδια χρονική περίοδο, ο Ευπάτορας απαξιώνοντας ακόμη μία φορά τις απειλές της Ρώμης, κατέλαβε την **Γαλατία**, που συνόρευε στα νοτιοδυτικά με το Βασίλειο του Πόντου

Οι Μιθριδάτες έλεγχαν την **Καππαδοκία** καθώς ο Μιθριδάτης Ευεργέτης είχε παντρεύσει την κόρη του Λαοδίκη με το Αριαράθη VI .

Ίδια πολιτική από Μιθριδάτη Ευπάτορα
Φαίνεται πως αυτός ήταν ο ηθικός
αυτουργός της δολοφονίας του
Αριαράθη VI.

Ωστόσο, μετά τον θάνατο του
Αριαράθη VI η Λαοδίκη στράφηκε
στον Νικομήδη της Βιθυνίας.

Κατάφερε να εκδιώξει και τους
δύο από την Καππαδοκία και
ενίσχυσε τον νεαρό ανεψιό του.

Ο Αριαράθης VII, παρόλαυτα δεν
ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες του,
με αποτέλεσμα να σκοτώσει και αυτόν

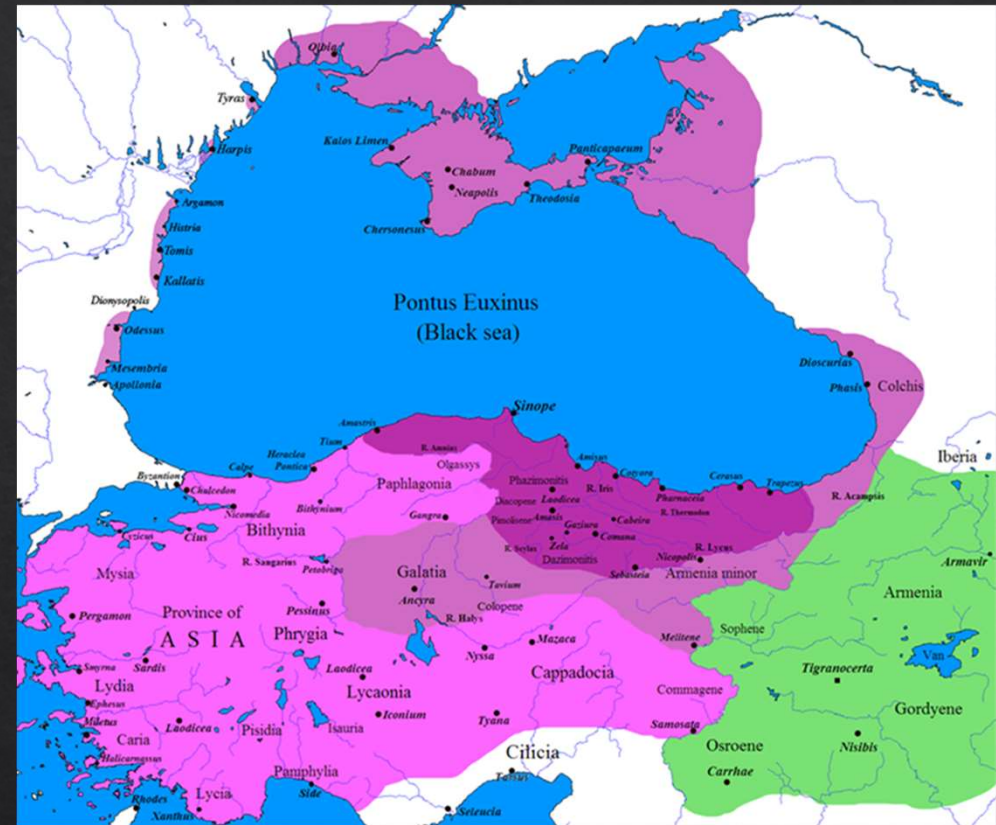
το 100/99 π.Χ. και στη συνέχεια να ανακηρύξει τον οκτάχρονο γιο του, βασιλιά της Καππαδοκίας. Έδωσε
μάλιστα στον γιο του το βασιλικό όνομα Αριαράθης IX, το οποίο άνηκε στη δυναστεία της Καππαδοκίας

Στις αρχές του 1ου αι.π.Χ. και παρά τις αρχικές του επιτυχίες και τα φιλόδοξα σχέδιά του να γίνει η υπερδύναμη της Μικράς Ασίας ο Ευπάτορας αναδιπλώθηκε και το βασίλειό του περιορίστηκε στα αρχικά του εδάφη καθώς του ζητήθηκε από την Ρώμη, που πλέον αποκτούσε ενεργό ρόλο στην περιοχή να εκκενώσει την Παφλαγονία και την Καππαδοκία

Ο Ευπάτορας έχοντας χάσει τους συμμάχους του στην Μικρά Ασία και αναγνωρίζοντας πως η Ρώμη αναζητούσε την κατάλληλη ευκαιρία προκειμένου να κινηθεί εναντίον του στράφηκε ανατολικότερα σε αναζήτηση συμμάχων.

Το βασίλειο της Αρμενίας, όπου βασίλευε ο Τιγράνης ήταν η νέα ανερχόμενη δύναμη. Διαβλέποντας την ανοδική του πορεία έσπευσε να εξασφαλίσει την συμμαχία του Τιγράνη δίνοντας του ως γυναίκα του την κόρη του Κλεοπάτρα

Ακολούθησε μία περίοδος διενέξεων, διπλωματικών διαπραγματεύσεων και μηχανορραφιών με την Καππαδοκία να αποτελεί το μήλο της έριδος μεταξύ του Βασιλείου του Πόντου, της Βιθυνίας και της Ρώμης. Ο πόλεμος μεταξύ Ρώμης και Πόντου φάνταζε πιο κοντά από ποτέ. Η σύρραξη δεν αποφεύχθηκε και ο πόλεμος ξέσπασε **το 89 π.Χ.**

Ο Μιθριδάτης φαίνεται πως προετοιμαζόταν χρόνια για τον πόλεμο με την Ρώμη. Από τα πρώτα χρόνια της βασιλείας του διαφαινόταν η επιδίωξή του να καταστήσει το Βασίλειο του Πόντου μια υπερδύναμη, μια αυτοκρατορία στο χώρο της ανατολής. Είχε ήδη επεκτείνει την κυριαρχία του στον βόρειο Εύξεινο Πόντο και είχε εξασφαλίσει από εκεί πρώτες ύλες και σημαντικές συμμαχίες. Πέραν από τους συμμάχους του στο βορρά είχε προσεγγίσει την Αίγυπτο, τη Συρία και τους Πάρθους. Στον έντονο φιλελληνισμό του οφείλονταν και οι καλές σχέσεις που είχε με τον ελληνικό κόσμο και κυρίως με την Αθήνα. Το γεγονός πως το **96 π.Χ.** εγκαινιάστηκε η κοπή μιας σειράς βασιλικών νομισμάτων ενισχύει την άποψη πως ο Ευπάτορας ετοιμαζόταν για πόλεμο, τον οποίο σκόπευε να χρηματοδοτήσει με αυτά τα νομίσματα

Οι κινήσεις του Μιθριδάτη δείχνουν πως ο βασιλιάς είχε την υπομονή να περιμένει την κατάλληλη στιγμή, ώστε να μην εμπλακεί από νωρίς σε μια σύρραξη τα αποτελέσματα της οποίας θα ήταν αβέβαια. Χάραξε την στρατηγική του με τέτοιο τρόπο, ώστε να φανούν οι Ρωμαίοι ως ο επιθετικός και διεκδικητικός αντίπαλος. Επιλέγοντας να μην επιτεθεί αυτός πρώτος, έδινε στον αντίπαλό του την εντύπωση πως ίσως δεν ήταν καλά προετοιμασμένος. Πράγματι, ο Ακουίλλιος είχε υποτιμήσει τη δυναμική του Μιθριδάτη και προκάλεσε μία σύρραξη χωρίς να είναι κατάλληλα προετοιμασμένος για αυτή. Η Ρώμη ωστόσο παρακολουθώντας την πορεία του Βασιλείου του Πόντου, είχε θορυβηθεί από την εξέλιξή του και ήθελε να απαλλαγεί από την παρουσία του. Τόσο ο Πλούταρχος όσο και ο Αππιανός αναφέρουν την δυσφορία που προκαλούσαν στη Ρώμη οι επιτυχίες του Μιθριδάτη. Παρόλαυτα το ξέσπασμα του Ά Μιθριδατικού πολέμου φαίνεται πως δεν ήταν απόφαση της Συγκλήτου, αλλά επιδιώχθηκε από τον ύπατο Μάριο Ακουίλλιο στα πλαίσια των προσωπικών του φιλοδοξιών. Τη Ρώμη εκείνη την περίοδο ταλάνιζαν εσωτερικές έριδες και το μόνο που δεν επιζητούσε ήταν το ξέσπασμα ενός πολέμου στην ανατολή. Ωστόσο, ο Ακουίλλιος εκτιμώντας πως οι δυνάμεις του Μιθριδάτη δεν ήταν σε θέση να αντιμετωπίσουν το στράτευμά του προκάλεσε το ξέσπασμα του πολέμου.

Ως **Μιθριδατικοί Πόλεμοι** ονομάζονται οι συρράξεις μεταξύ της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας και του Ελληνιστικού βασιλείου του Πόντου επί Μιθριδάτη Ευπάτορα

- Ο **Α΄ Μιθριδατικός πόλεμος** διήρκεσε από το 88 έως το 84 π.Χ.

Χαρακτηρίζεται από τις ενέργειες του Μιθριδάτη να επιβάλλει την κυριαρχία του στον Πόντο και στην ευρύτερη περιοχή αλλά και στον ελλαδικό χώρο. Τις προσπάθειές του ανέκοψε ο Ρωμαίος στρατηγός και πολιτικός Σύλλας, ο οποίος υπέγραψε με το βασιλιά του Πόντου, **την Συνθήκη του Δαρδάνου**.

- Ο **Β΄ Μιθριδατικός πόλεμος** διήρκεσε από το 83 έως το 81 π.Χ.

Πρόκειται στην ουσία για τις στρατιωτικές προετοιμασίες του Μιθριδάτη για να αντιμετωπίσει επαναστάσεις στο βασίλειό του, οι οποίες εκλήφθηκαν από τη Ρώμη ως προσπάθεια αναζωπύρωσης του πολέμου.

- Ο **Γ΄ Μιθριδατικός πόλεμος**, που διήρκεσε από το 75 έως το 63 π.Χ.

Χαρακτηρίζεται από την οριστική επικράτηση των δυνάμεων του Λούκουλλου και του Πομπήιου και από την καθοριστική ήττα του Μιθριδάτη.

Ο Θάνατος του Μιθριδάτη IV

Ο Τρίτος Μιθριδατικός πόλεμος έληξε το 63 π.Χ. με νίκη του ρωμαϊκού στρατού, που διοικούνταν από τον Πομπήιο. Μετά την ήττα του ο Μιθριδάτης αναχώρησε για την Κριμαία, όπου σχεδίαζε να ανασυγκροτήσει τον στρατό του εναντίον των Ρωμαίων. Ωστόσο ο πρωτότοκος γιος ο Μαχάρης, ο οποίος ήταν αντιβασιλιάς στο Βασίλειο του Βοσπόρου, δεν δέχθηκε να τον βοηθήσει. Αποτέλεσμα της άρνησής του ήταν η δολοφονία του και η κατάληψη του θρόνου από τον Μιθριδάτη, ο οποίος στη συνέχεια ξεκίνησε τις πολεμικές προετοιμασίες. Ένα άλλος γιος του όμως, ο Φαρνάκης II, εξεγέρθηκε εναντίον του με τη βοήθεια των ρωμαϊκών δυνάμεων. Χωρίς να του απομένει τίποτε άλλο, ο Μιθριδάτης αποτραβήχτηκε στο Παντικάπαιον, όπου συμφωνά με την παράδοση έχασε την ζωή του το 63π.Χ.

Υπάρχουν δύο εκδροχές για το πώς ακριβώς έχασε τη ζωή του ο Ευπάτορας.

1. Είτε πως αυτοκτόνησε παίρνοντας δηλητήριο
2. Είτε πως τον σκότωσαν οι δυνάμεις του γιού του Φαρνάκη II

Σύμφωνα με τον Αππιανό, τον Μιθριδάτη βοήθησε να πεθαίνει ο Βιτοίτος, ένας ηγεμόνας των Κελτών, ο οποίος είχε πολεμήσει στο πλάι του. Ο βασιλιάς του ζήτησε να τον σκοτώσει λέγοντάς του «Το δεξί σου χέρι με έχει βοηθήσει πολύ εναντίον των εχθρών μου. Περισσότερο όμως θα με ωφελούσε αν με σκότωνες τώρα και γλύτωνες από τον κίνδυνο να οδηγήσουν οι Ρωμαίοι σε θρίαμβο αυτόν που ήταν αυτοκράτορας και κυρίαρχος ενός τόσο μεγάλου βασιλείου, αλλά τώρα δεν είναι σε θέση να πεθάνει από το δηλητήριο γιατί σαν ανόητος θωράκιζε τον εαυτό του από φόβο μην δηλητηριαστεί από άλλους. Παρότι ήμουν προσεκτικός και φυλαγόμενος από όλα τα δηλητήρια που μπορεί κανείς να λάβει με το φαγητό του, δεν φυλάχθηκα από το δηλητήριο που υπάρχει μέσα στο σπίτι και είναι πάντα το πιο επικίνδυνο για τους βασιλείς, την προδοσία από τον στρατό, τα παιδιά και τους φίλους.»

Όταν ο Πομπήιος πληροφορήθηκε τα νέα για τον θάνατο του Μιθριδάτη βρισκόταν κοντά στην Ιερουσαλήμ. Το σώμα του Μιθριδάτη συνοδευόμενο από τα υπόλοιπα νεκρά μέλη της οικογενείας του, μεταφέρθηκε από το Παντικάπαιον είτε στην Αμισό, είτε στην Σινώπη. Με τον ερχομό του στον Πόντο ο Πομπήιος αποφάσισε να κηδεύσει τον νεκρό βασιλιά με μεγαλοπρέπεια, όπως αρμοζε σε έναν βασιλιά του κύρους του.

